

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๔๓/๒๕๖๐

เรื่องพิจารณาที่ ต.๔๑/๒๕๖๐

วันที่ ๒๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

เรื่อง พระมโนธรรม รักอโศก (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕ ตี มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑ และ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า พระมโนธรรม รักอโศก (ผู้ร้อง) เป็นบรรพชิตหรือเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาในภววิภวญาณ โดยผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้กำหนดสถานะความเป็นพระภิกษุให้ผู้ร้องเนื่องจากไม่มีการรับรองว่า บรรพชิตคณะอื่นหรือคณะสงฆ์อื่นเป็นพระภิกษุตามกฎหมายนี้ ดังนั้น การบัญญัติสถานะความเป็นพระภิกษุตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติหลายมาตราแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ การไม่ได้บัญญัติว่าสมเด็จพระสังฆราชต้องไม่ใช่พระภิกษุในภววิภวญาณใน มาตรา ๗ ทำให้ขัดต่อหลักการของภววิภวญาณเรื่องการบัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติขึ้นใช้ต่อพระภิกษุ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง อีกทั้ง การที่บทบัญญัติ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๕ ไม่ได้บัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชและกรรมการมหาเถรสมาคมต้องพ้น

- ๒ -

จากตำแหน่งพระเจ้าหน้าที หากต้องอาบัติสังฆาทิเสสหรือละเมิดพระธรรมวินัยจนเป็นที่ประจักษ์ และไม่ได้บัญญัติเรื่องคุณสมบัติของพระสังฆราชตามที่พระธรรมวินัยกำหนดไว้ให้ชัดเจน เป็นกรณีที่ กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีความชัดเจน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และการบัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชมีอำนาจปกครองคณะสงฆ์ ทั้งประเทศตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๕ ตรี เป็นการใช้อำนาจรอนสิทธิพระภิกษุอื่น เนื่องจาก พระธรรมวินัยให้เป็นสิทธิของพระภิกษุที่จะไม่ถูกปกครองโดยพระภิกษุซึ่งไม่ใช่พระอุปัชฌาย์หรือ พระอาจารย์ของตน จึงขัดต่อพระธรรมวินัย และหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ กรณีการบัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชซึ่งเป็นปัจเจกสงฆ์ทำหน้าที่แต่งตั้งกรรมการ มหาเถรสมาคมตามมาตรา ๑๒ เป็นการขัดหรือแย้งต่อพระธรรมวินัย เนื่องจากในการแต่งตั้งพระภิกษุ ดำรงตำแหน่งหน้าที่ให้เป็นอำนาจของหมู่สงฆ์อย่างน้อยสี่รูปขึ้นไป และขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๘ เนื่องจากสมเด็จพระสังฆราชต้องทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช โดยไม่ขัดหรือแย้งกับพระธรรมวินัย ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายที่ขัดแย้งกันเองดังกล่าวจึงขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง รวมทั้งการบัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม โดยดำเนินการให้มีศูนย์กลางการปกครองสงฆ์และบัญญัติให้พระภิกษุอยู่ภายใต้การปกครองของ มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุซึ่งไม่ใช่พระอุปัชฌาย์และพระอาจารย์ของตน ประกอบกับการให้อำนาจ มหาเถรสมาคมใช้อำนาจเบ็ดเสร็จทั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ตามมาตรา ๑๕ ตรี วรรคหนึ่ง เป็นการลิดรอนสิทธิของสงฆ์ จึงขัดแย้งต่อพระธรรมวินัยและขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๑๑ นอกจากนี้ แม้มาตรา ๑๕ ตรี วรรคหนึ่ง (๔) และวรรคสอง บัญญัติให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา และมีอำนาจในการตรากฎหมายโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและหลักพระธรรมวินัยซึ่งบังคับได้ แต่ไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายที่จะนำมาใช้แก้ไขความเสียหาย หากมหาเถรสมาคมไม่รักษา หลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา หรือประธานกรรมการมหาเถรสมาคมออกกฎหมายแล้ว ขัดต่อหลักพระธรรมวินัย ประกอบกับกรณีการบัญญัติ “คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์” และ “คณะผู้พิจารณาชั้นฎีกา” ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม ข้อ ๔ (๑๗) และข้อ ๔ (๑๘) ซึ่งหลักพระธรรมวินัยกำหนดว่ากิจใดที่สงฆ์กระทำโดยชอบเสร็จแล้ว

จะรื้อฟื้นมาทำใหม่ไม่ได้ กฎมหาเถรสมาคมจึงขัดแย้งต่อพระธรรมวินัย และขัดต่อหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ อีกทั้ง การที่พระธรรมวินัยกำหนดว่าคณะสงฆ์จะร่วมกันเพื่อทำกิจของสงฆ์ได้ก็ต่อเมื่อกระทำตนให้บริสุทธิ์ตามพระธรรมวินัยเสียก่อน ดังนั้น ตามมาตรา ๑๕ หากกรรมการมหาเถรสมาคมไม่สุจริตโดยศีลและพระธรรมวินัยร่วมกันลงมติในกิจของสงฆ์ ย่อมไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย สมเด็จพระสังฆราชซึ่งเป็นประธานกรรมการมหาเถรสมาคมก็จะรับเอามติอันมิชอบของมหาเถรสมาคมไปสั่งการใด ๆ ย่อมไม่เป็นธรรม ไม่ชอบด้วยสภาพการณ์ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับ เนื่องจากพระภิกษุในพุทธศาสนาเป็นอนาคาริก (อิสระชน) พระธรรมวินัยจึงกำหนดว่าจะดำเนินการให้มีศูนย์กลางปกครองสงฆ์มิได้ ดังนั้น การบัญญัติให้จัดแบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ ตามมาตรา ๒๑ จึงขัดต่อพระธรรมวินัย และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ พระธรรมวินัยได้กำหนดคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์ไว้โดยไม่จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งหรือถอดถอน และไม่มีการกำหนดตำแหน่งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสไว้ แต่มาตรา ๒๓ บัญญัติเรื่องการแต่งตั้ง ถอดถอน พระอุปัชฌาย์ และบัญญัติตำแหน่งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

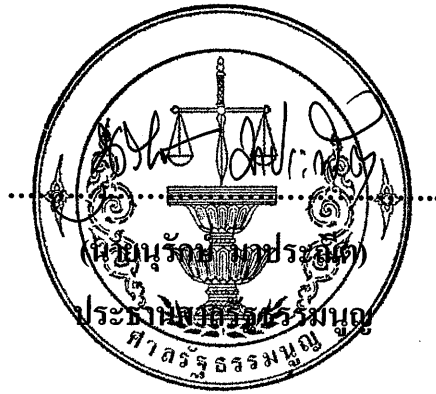
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคล ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมี คำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕ ตี มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑ และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ อันเป็นกรณี

- ๔ -

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้
อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๕ -

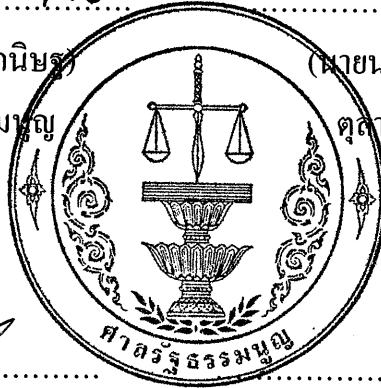
(คำสั่งที่ ๔๓/๒๕๖๐)

(นายจรัฒ กักดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ